

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย วิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

งานวิจัย เรื่อง การศึกษาเทคนิคการวิธีการสอนของอาจารย์และประเมินความต้องการการเรียนการสอน ของนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตร์เกษตร เป็นงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อสำรวจเทคนิคและวิธีการสอนของอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตร์เกษตร ผลของการวิจัยจะได้ภาพรวมของเทคนิควิธีการสอนของอาจารย์และความต้องการของนักศึกษา และเป็นสิ่งที่อาจารย์ประจำหลักสูตรจะต้องนำมาร่วมพิจารณาว่าจะวางรูปร่างหน้าตาของบัณฑิตของหลักสูตรไปในทิศทางใด ที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์บัณฑิตที่พึงประสงค์ อันได้แก่ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จะต้องคิดเป็นทำเป็น หรือเป็นผู้รอบรู้ในเรื่องของศาสตร์และวิชาการ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตร์เกษตร ประจำปีการศึกษา 2554 ทั้ง 4 ชั้นปี มีจำนวนทั้งสิ้น 237 คน ทำแบบสอบถามคัดเลือกเฉพาะที่สมบูรณ์ได้ 209 คน คิดเป็นร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามได้ 88.18 ในจำนวนนี้เป็นนักศึกษาหญิงมากที่สุดร้อยละ 76.6 จำนวน 160 คนและนักศึกษาชายร้อยละ 23.4 จำนวน 49 คน นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกเข้าศึกษาที่หลักสูตรนิเทศศาสตร์เกษตร โดยวิธีแบบแอดมิชชั่นกลาง ร้อยละ 42.1 จำนวน 88 คน โดยมีพ่อและแม่เป็นผู้ปกครอง ร้อยละ 71.3 จำนวน 149 คน ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 33.0 จำนวน 69 คน นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับค่าใช้จ่ายในการศึกษาจากผู้ปกครอง ร้อยละ 75.6 จำนวน 158 คน

รูปแบบและวิธีการสอนของอาจารย์ที่ใช้ในการเรียนการสอน (ซึ่งนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ โดยไม่มีการจัดอันดับ) ในวิชาแกนหลักสูตรนิเทศศาสตร์เกษตรของอาจารย์ต่างคณะ ต่างสาขาวิชาส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสอนในหลาย ๆ รูปแบบที่ใกล้เคียงกัน แต่ที่มากที่สุดรูปแบบที่อาจารย์ผู้สอนใช้คือ แบบใช้เอกสารการสอน แบบบรรยายประกอบสื่อเพาเวอร์พอยท์และการใช้สื่อวิดีโอ ดีวีดี ภาพเคลื่อนไหวมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 5.0 ส่วนรูปแบบการสอนในวิชาเฉพาะหลักสูตรนิเทศศาสตร์เกษตรของอาจารย์ในมุมมองของนักศึกษาใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย บรรยายประกอบเอกสารการสอน การสอนโดยใช้สื่อเพาเวอร์พอยท์และการสอนแบบนำเสนองานมากที่สุดเท่ากัน มีค่าเฉลี่ย 5.0 แต่ก็มีมีการกระจายเทคนิคและรูปแบบการสอนมากขึ้น โดยนักศึกษาไม่ได้วิจารณ์หรือเสนอแนะเทคนิควิธีการในการจัดรูปแบบการสอนทั้งของวิชาแกนและวิชาเฉพาะในหลักสูตร แต่ในการสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลักสูตรจัดให้และนักศึกษาพึงพอใจมากที่สุดก็คือ ห้องปฏิบัติการ (สตูดิโอ) ของหลักสูตรฯ ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ร้อยละ 25.4 คิดเป็น 53 ตัวเลือก รองลงมาคือมีความพึงพอใจต่อห้องคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 24.4 มี 51 ตัวเลือกซึ่งใกล้เคียงกันมาก

เมื่อประเมินภาพรวมความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตร์เกษตรในปีการศึกษา 2554 ที่มีต่อเทคนิควิธีการสอนของอาจารย์และความพึงพอใจที่นักศึกษาได้รับจากหลักสูตรและสาขาวิชา นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าควรเพิ่มเติม ร้อยละ 54.6 จำนวน 114 ตัวเลือก การเพิ่มเติมนี้นักศึกษาระบุไว้ในข้อเสนอแนะ ในเรื่องของห้องพักหรือที่นั่งพักรอเรียนและห้องทำกิจกรรมเสริมการเรียน (หลักสูตรนี้เปิดเป็นหลักสูตร 4 ปี ที่ยังไม่มีบัณฑิตสำเร็จการศึกษาในปีที่สำรวจ)

ในส่วนการสอนของอาจารย์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ อาจารย์ในสาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร ที่สอนในหลักสูตรนิเทศศาสตร์เกษตรจะพยายามจัดการเรียนการสอน โดยการใช้สื่อต่าง ๆ การมอบหมายงานให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและมุ่งให้นักศึกษาเกิดทักษะการเรียนรู้ ที่จะสร้างเสริมให้นักศึกษามีความรู้ มีทักษะตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อการเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ ในการนำวิชาความรู้ไปใช้ใน

การประกอบวิชาชีพต่อไป ซึ่งเมื่อประเมินจากความต้องการของนักศึกษาในสิ่งที่ต้องการเพิ่มเติมคือ ต้องการให้มีครูผู้สอนและผู้ช่วยในการเรียนให้เพิ่มมากขึ้นและทั่วถึงขึ้น เพื่อเป็นการฝึกปฏิบัติที่ดี

วิจารณ์ผลการวิจัย

ในภาพรวมของการจัดการเรียนการสอน เทคนิคและวิธีการสอนที่นักศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ เกษตรได้รับจากอาจารย์มากที่สุด ทั้งในการเรียนวิชาหมวดการศึกษาทั่วไป หมวดวิชาแกนวิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ตลอดจนวิชาเฉพาะของหลักสูตร คือ การใช้สื่อเพาเวอร์พอยท์ประกอบการสอนมากที่สุด การนำเสนองาน การสัมมนายังมีค่อนข้างน้อย ซึ่งในกลยุทธ์ของการสอนหรือการวางแผนการสอนที่จะให้ผู้เรียนได้รับสัมฤทธิ์ผลและบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ คงต้องมาดูเป้าหมายของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ เกษตร ว่าต้องการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างไร ต้องการให้บัณฑิตคิดเป็น ทำเป็นหรือมีทักษะ ความเชี่ยวชาญในการทำงานที่เด่นและเป็นที่ยอมรับของตลาดงาน หรือถ้าเป้าหมายของการผลิตบัณฑิตเป็นเรื่องของทักษะ ควรเพิ่มและเน้นรายวิชาที่จะให้บัณฑิตมีทักษะทางการผลิตมากขึ้น การค้นคว้า การเสาะแสวงหาให้ได้มาซึ่งสิ่งที่พึงประสงค์ ผู้เรียนก็จะเป็นศูนย์กลางของการเรียนที่จะได้รับความรู้แบบฝังแน่นและสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงเมื่อต้องก้าวเข้าสู่ตลาดงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เดวิส (Davies. 1971: 50-56) อังไฉ ทิศนา แชมมณี (2550) ที่ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อน แล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น

กลยุทธ์ เทคนิค รูปแบบวิธีการการเรียนการสอนมีมากมายหลายรูปแบบ การจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรวิเคราะห์ผู้เรียน วิเคราะห์เนื้อหาวิชาที่ต้องการให้นักศึกษาเรียนรู้ก่อน เพื่อเลือกรูปแบบที่เหมาะสม แล้วจึงนำมาออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนต่อไป กลยุทธ์ รูปแบบและเทคนิคการเรียนการสอนอาจจะเป็นคำที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน แต่เมื่อวิเคราะห์ดี ๆ แล้วจะพบว่า กลยุทธ์ คือการวางแผน กำหนดรูปแบบที่เหมาะสมใช้กับนักศึกษาแต่ละกลุ่ม ส่วนเทคนิคและวิธีการเป็นการเลือกการถ่ายทอด ให้ความรู้ เช่น กลยุทธ์ที่เลือกใช้ในวิชาที่ 1 และวิชาที่ 2 อาจจะใช้กลยุทธ์ที่ต่างกัน ในการได้มาซึ่งเนื้อหาวิชา อาทิเช่น การใช้วิธีการสอนเป็นกรณีศึกษา (Case study) ใช้ Content base, Paper base, Project base หรือ Problem base ซึ่งผู้สอนจะเลือกใช้วิธี เทคนิคการสอนแบบใดก็ควรให้สอดคล้องตามสถานการณ์ในขณะนั้น โดยต้องดูและตระหนักถึงองค์ประกอบของความเป็นปัจจุบัน การวางแผนรายวิชา การวิเคราะห์ผู้เรียน วิเคราะห์เนื้อหาวิชา เป็นต้น ซึ่งก็จะสอดคล้องกับความเห็นของนักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านที่ต้องคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานของผู้เรียน มาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of needs) (นิรนาม, 2552.) [ออนไลน์] และรูปแบบ เทคนิค วิธีการสอนที่เหมาะสมในหลาย ๆ รูปแบบที่ควรนำมาใช้ เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุผล

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

การวิจัยในชั้นเรียนฉบับนี้ อาจจะยังไม่ครอบคลุมและสะท้อนถึงความต้องการที่แท้จริง ที่นักศึกษาต้องการสนับสนุนการเรียนด้านอื่น ๆ เช่น การจัดสรรวัสดุรายวิชา การจัดทัศนศึกษาดูงาน การนิเทศงาน การฝึกงานของนักศึกษาทั้งภายในและต่างประเทศ ตลอดจนการไปสหกิจศึกษา ซึ่งเป็นเพียงการสำรวจเบื้องต้นที่จะให้อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องได้เห็นภาพรวมและภาพสะท้อนจากรูปแบบและวิธีการสอนของตนเองในมุมมองนักศึกษา เพื่อนำมาพิจารณาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงวิธีการ เทคนิคและรูปแบบ

การสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาต่อไป รวมทั้งการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่จะเอื้อให้นักศึกษาได้บรรลุผลการเรียนมากขึ้น จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรและประสบการณ์สอนของผู้วิจัยเองก็มีมุมมองที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน ในเรื่องของครุภัณฑ์การเรียนการสอนและการฝึกภาคปฏิบัติที่นักศึกษาต้องไปเรียนรู้หรือปฏิบัติการภาคสนามนอกสถานที่ อาจจะมีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณ การจัดหาครุภัณฑ์ที่มีจำกัด แต่จำนวนนักศึกษามีมาก การฝึกประสบการณ์นอกสถานที่ในรายวิชาหลาย ๆ รายวิชาใน 1 ภาคการศึกษา ถ้าเป็นในภาคการศึกษาที่นักศึกษามีการเรียนที่หลากหลายรายวิชา หลากหลายทักษะและมีรูปแบบการเรียนที่แตกต่างกัน อาจจะมีปัญหาในการใช้ครุภัณฑ์ร่วมกัน รวมไปถึงการกำหนดวันปฏิบัติภาคสนามที่จะมีข้อจำกัด แต่ถ้าอาจารย์แต่ละรายวิชามาผนวกและบูรณาการร่วมกันในการออกแบบการสอน ให้ไปในทิศทางเดียวกัน ในห้วงเวลาเดียวกัน แต่ได้ฝึกปฏิบัติในหลากหลายรายวิชาพร้อมกันก็จะเป็นประโยชน์ต่อตัวอาจารย์และนักศึกษาเอง และเป็นการประหยัดงบประมาณและทรัพยากรอีกด้วย ซึ่งงานวิจัยฉบับนี้จะเป็นกระจกส่องภาพเบื้องต้นให้อาจารย์ผู้สอนอุทิศและเล็งเห็นถึงประเด็นปัญหา ข้อคิดต่าง ๆ ที่ต้องบริหารจัดการ ตลอดจนการนำเสนอผู้เกี่ยวข้องทุกคน ทุกฝ่ายมาร่วมแสดงความคิดเห็น ในเรื่องของรูปแบบ เทคนิคและวิธีการการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรและนักศึกษาที่จะเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตรนิเทศศาสตร์เกษตรต่อไป